

Wie of wat is God?

De volgende week bied ik je de keuze: de koffietafel in de keuken of weer afdalen in de wijnkelder. Je hebt geen seconde nodig: *Koffie mee en afdalen!. Ik heb wel het gevoel dat we volgende week rond borreltijd afspreken en dan een glas uit een van prachtige flessen tot ons nemen. Godenvocht noem je het toch altijd? Toepasselijk!*

Je loopt voor me uit en daalt voorzichtig af op de trap de wijnkelder in. In het donker zet je je koffie op de tafel en je steekt plechtig de vier dikke kaarsen op de kandelaar aan. Ik laat een stilte vallen. Je kijkt om je heen en dan opeens naar mij en je zegt: *je vertelde vorige week over ons diepste hart en dat we daar God kunnen ontmoeten. Maar: Wie of wat is God?*

Ja, hoe moeten wij ons God voorstellen? Dat is een vraag die de mensheid bezig gehouden vanaf het allereerste begin.

De Bijbel geeft hele verrassende inzichten.

Allereerst zegt de Bijbel: maak je geen voorstelling van God. Dat was in die tijd echt heel revolutionair. Alle volken maakte grote beelden van machtige gestalten waaraan zij bovenaardse krachten toedichtten. Hoe groter en rijker versierd, hoe beter. En dan komt de God van de Bijbel die zegt: maakt geen beeld van mij.

Er is een heel bijzondere passage in het boek Exodus. Mozes vraagt aan God: wat moet ik antwoorden wanneer het volk mij vraagt wat Uw naam is? En God antwoordt: Dan zeg je het volgende: "Ik ben" heeft mij tot jullie gezonden.

De boodschap is mysterieus: God is absoluut, zonder enige referentie aan wat of wie dan ook, alleen een referentie naar hemzelf, en voorbij het voorstellingsvermogen van mensen. "Ik ben" is ook een duidelijke statement naar de notie dat God in het "nu" is, dit moment, niet gisteren of morgen, maar "nu".

De Bijbel maakt ook duidelijk dat God buiten tijd en materie is en er dus -in onze menselijke woorden- altijd was en altijd zal zijn. Dat is voor ons mensen die in tijd en ruimte leven niet te vatten. En toch, we hebben allemaal ervaringen van tijdloosheid. Die kleine momenten van diepe vrede die we ook zo weer kwijt zijn. In dat soort momenten leeft God dus altijd, volgens de Bijbel. Sporters spreken er vaak over, die momenten waarop ze de bal voelen aankomen voordat de medespeler die bal speelt en dat hij dan komt in slow motion, precies waar ze hem verwachtten. Even zijn ze in een andere realiteit.

Tegelijk, er zit ook een verwijzing in naar de notie dat God in je is. Terug naar het oude verhaal over Mozes: "Ik ben" heeft je gezonden. Zeg dat maar eens tegen iemand en zie hoe die daarop reageert. Het onmiddellijke begrip zal neerkomen op "je authentieke ik heeft je gezonden". Pak je dat? "Ik ben" heeft je gezonden versus "je authentieke ik" heeft je gezonden. Omdat je ziel voortkomt uit God en Hij jou gemaakt heeft ben je geheel authentiek. Er is er maar een zoals jij. God openbaart zich in jou!

Heel bijzonder is dat niemand in het oude testament ooit God ziet. Zelfs de grote profeet Mozes niet. Hij vraagt er wel om. En een keer krijgt hij een ervaring waar het verhaal vertelt dat God hem voorbij gaat en dat hij God pas ziet als hij hem al voorbij is en dat hij Hem dan "op de rug ziet". Pas dan realiseert Mozes zich dat het God was. De betekenis van dat verhaal is dat we pas na afloop van een ontmoeting ons realiseren dat het God was.

We lezen dat alles op deze wereld voortkomt uit Hem. Persoonlijk vind ik het woord "Schepper", het meest treffende woord om Hem aan te duiden. Dat wij allemaal, mensen, naar zijn evenbeeld geschapen zijn. Dat laatste gaat niet over onze wereldse verschijning, maar over onze geest, onze ziel. Die is als het ware een vonk afkomstig van God zelf en die vonk is ons bewustzijn, die brandende toorts, de scheppende kracht waar alles in ons leven, inclusief ons lichaam, onze emoties en onze gedachten, inclusief onze uitstraling in deze wereld door ontwikkelt. We zijn in die zin dus echt "God-material".

De hedendaagse spirituele goeroes zoals Eckart Tolle hebben het over "zuiver bewustzijn", alomtegenwoordig, waar alles uit ontspringt. Ik vind dat ook heel treffend. En toch geeft de Bijbel duidelijk aan dat God ook een persoonlijke God is, iemand die betrokken is bij het leven van jou als mens, iemand met wie je een relatie kunt opbouwen. Iemand die je gevormd heeft om jouw geheel eigen bestemming te bereiken. In het boek Jesaja staat: Ik riep je bij je naam, gaf je een ere naam, hoewel je Mij niet kende.

Dat is allemaal moeilijk te vatten voor ons mensen. Wij zijn geneigd om juist toch een voorstelling te maken en we doen dat aan de hand van onze ervaringen met andere mensen. Het kan bijna niet anders dat een mens het beeld dat hij van zijn vader of moeder heeft op God projecteert.

In het Nieuwe Testament wordt ons een ander Godsbeeld voorgeleefd. Dat van Jezus. Hij noemt God Zijn Vader. Hij brengt de intieme dimensie in de relatie met God. Hij zegt dat zoals God in Hem is, zo is Hij ook in God. Zij zijn innig verbonden, zoals Vader en Zoon. In een geschrift legt de Duitse mysticus Eckart uit dat het idee dat God een apart wezen is dat fysiek ergens op afstand van ons is zodat wij Hem kunnen zien het verkeerde beeld is. Dat God niet in tijd en ruimte is dat Zijn geest zich door onze geest uit. Hij is overal en ook in ons.

In het Nieuwe Testament gebeurt er nog iets heel dramatisch met ons Godsbeeld. Welk beeld heb jij in je hoofd van Jezus?

Mmm, ja het beeld dat we in Frankrijk altijd zagen, Jezus aan het kruis.

Precies! En is dat een beeld van een machtige God? Iemand die afgeslacht wordt en een marteldood moet sterven? Wat is daar voor Goddelijks aan?

Je kijkt me vragend aan.

Dramatisch, niet?

Hier komt het beeld van God die zich kenbaar maakt via de mens Jezus en Hij sterft als mens in al zijn kwetsbaarheid die ons mensen eigen is en komt zo heel dichtbij ons mensen. Niet de God ver weg op een troon, in almacht. Maar een God die tegen ons zegt: Ik begrijp je pijn, je doodsangst, ik ben er zelf door heen gegaan.

En verderop lezen we dat God ook liefde is onder andere in het boek Efeziërs: je zult in staat zijn te vatten hoe groot de breedte, lengte en diepte (van de liefde) is...opdat je er vol van zult zijn en worden zoals je bedoeld bent door God.

Het gaat hier dus niet alleen over een persoonlijke relatie die we met God kunnen hebben, maar het gaat ook over een liefdevolle relatie die ons tot onze bestemming brengt.

Met je ogen kijk je nu door me heen. Ik heb het gevoel dat ik je aandacht een beetje verloren heb.

En ik besluit dan te zeggen: maar dat alles kan je vast gestolen worden totdat je God werkelijk ervaart. Voordat je ervaart is alles wat ik je zonet gezegd heb slechts een serie gedachten en ideeën. Nog niet reeel.

Heb je ooit God ervaren?

Nu heb ik je aandacht weer terug.

Ja, zeg je nu beslist. Ik was nog heel jong, ik herinner me de kleuterschool. Het was tegen kerst. Gezellig in de klas en we waren het kerstfeest aan het voorbereiden. We zongen met de klas "midden in de winternacht ging de hemel open". De juf begeleidde op haar blokfluit. En toen het klaar was zei ze: laten we nu allemaal onze ogen dicht doen en God zien in de open hemel.

Ik herinner me dit nog zo goed. Ik deed mijn ogen dicht en voelde me helemaal veilig, beschermd en vredig. Alles was goed. Er was iets dat ik niet goed kon aanwijzen maar dat midden in de winternacht de hemel open was gegaan en God daaruit gekomen was dat was voor mij helemaal duidelijk.

Maar ik zag God niet, en toch wist ik dat hij er was.

Heb ik me toen iets verbeeld?

Niemand kan zo'n ervaring van je wegnemen. Mensen kunnen het belachelijk maken. Weg redeneren als kinderlijke fantasie. Het zou je waarschijnlijk pijn doen. Je hebt iets ervaren en het was realiteit, je weet het nu nog in detail meer dan 20 jaar later!

In mijn woorden heb je toen meegemaakt dat je bewustzijn zich even verruimde en dat je in contact kwam met de Alomtegenwoordige.

Nu ben je geroerd en je zit even stil.

Dus hoe zou jij het nu samenvatten? Nu is het mijn beurt om je vragend aan te kijken.

Je denkt na en zegt dan bedachtzaam:

De Schepper van alles en iedereen die onzichtbaar alomtegenwoordig is en toch ook persoonlijk en liefdevol aanwezig is in ieders leven en via ons zijn scheppende werk voortzet.

Amen! Het is het enige woord dat ik nu kan bedenken.